

toe, het algemeene verschooningsrecht, waarop de openbare accountant aanspraak kan maken.

Op den beambte-accountant, de collega met de specifieke accountantskennis, maar in dienstbetrekking bij een particuliere onderneming, rust, dit spreekt welhaast vanzelf, de zwijgplicht. Hij kan echter geen aanspraak op verschooningsrecht maken.

Hoe is bij het Nederlandsch Instituut van Accountants het beroepsgeheim geregeld? Het antwoord kan kort zijn. Het woord beroepsgeheim komt nog niet in Statuten en Reglementen voor. Evenwel is thans een wijziging van het Reglement van Arbeid in behandeling; art. 2 van het ontwerp der herziening schrijft o.a. voor dat de leden gehouden zijn hun arbeid te verrichten met eerlijkheid, nauwkeurigheid en onzijdigheid en met inachtneming van de meest mogelijke geheimhouding. Onder „de meest mogelijke geheimhouding” moet niet worden verstaan: „absolute geheimhouding”.

Vervolgens enkele opmerkingen over enkele Koninklijke Besluiten, welke na de bevrijding zijn gepubliceerd en waarin het verschooningsrecht wordt aangetast. Dit zijn het Besluit herstel rechtsverkeer (E 100) en het Besluit vijandelijk vermogen (E 133). In deze besluiten wordt uitdrukkelijk bepaald, dat advocaten, procureurs, notarissen, accountants, bankiers en ambtenaren, als getuigen of deskundigen opgeroepen, zich niet kunnen beroepen op eenig beroeps- of ambtsgeheim. Onder erkenning van het groote gemeenschapsbelang, dat is gelegen in rechtsherstel en in het achterhalen van vijandelijk en on-Vaderlandsch vermogen, aarzelt de inleider toch deze aantasting van het verschooningsrecht goed te keuren, want wordt niet aan een ander groot gemeenschapsbelang, de onbeschroomde raadpleging van vertrouwenslieden, groote schade toegebracht?

Voorts vestigt de inleider nog de aandacht op een brief, welken het bestuur van het Nederlandsch Instituut van Accountants schreef aan den Raad van Ministers in verband met de opheffing van het beroepsgeheim, zooals bepaald in het Buitengewoon Navorderingsbesluit.

Tenslotte gaat de inleider nog summier na, welke opvattingen in het buitenland heerschen met betrekking tot het beroepsgeheim van den openbaren accountant en van de wijzigingen, welke daarin gedurende of na den oorlog zijn gekomen.

BOEKBESPREKING

Sociale spanningen, rede uitgesproken bij de aanvaarding van het ambt van hoogleraar aan de Rijksuniversiteit te Groningen, door Dr. P. J. Bouman. Uitgeverij H. J. Paris, Amsterdam, 30 blz.

door Dr. F. van Heek

In vrijwel alle wetenschappen hebben sterk sprekende feiten en duidelijk aan den dag komende verschijnselen eerder de aandacht getrokken dan langzame veranderingen of verborgen, min of meer gelijkmatig verloopende processen. Een soortgelijke ontwikkeling valt bij de geschiedenis en de sociologie waar te nemen. De voorkeur der oudere historiografie voor gewelddadige gebeurtenissen — met veronachtzaming der geschie-

denis van het alledaagsche leven — is bekend. In de sociologie vinden wij een rijke literatuur over revoluties, terwijl de sociale spanningen vrijwel buiten beschouwing blijven. Dat deze verwaarloozing zeer ten onrechte geschiedt wordt door den schrijver van de te bespreken publicatie duidelijk aangetoond.

De sociale spanning kenmerkt zich volgens Bouman door een massaal karakter. Daarbij komt een zekere mate van duurzaamheid; vluchtige emoties mogen er niet toe worden gerekend. Een derde kenmerk van de sociale spanning is haar latenten aard. De spanning is een psychische gesteldheid die zich ieder oogenblik in daden kan omzetten. Noodzakelijk is dit echter niet. In vele gevallen zullen spanningen fluctueeren en menigmaal zelfs zoodanig verzwakken, dat zij hun naam ternauwernood meer verdienen. In dit verband gezien is het methodisch gewenscht de psychische gesteldheid van de spanning te onderscheiden van het handelen dat uit de spanning resulteert. Zoo gaat de Marxistische klassenstrijdtheorie uit van de veronderstelling dat sociale tegenstellingen in ieder geval tot revoluties leiden. Marx verwacht echter de symptomen die een aanwezigheid van sociale spanningen verraden, met klassenstrijd als zoodanig.

In Bouman's rede wordt bijzondere aandacht geschonken aan de sociale spanningen, die hun oorsprong vinden in het ressentiment van een massa, die zich als rechteloos beschouwt en de bestaande sociale orde veroordeelt. Deze spanningen zijn, volgens Mannheim, in de tegenwoordige maatschappij bijzonder gevaarlijk omdat onze samenleving in steeds mindere mate beheerscht wordt door de cultureel leiding gevende groepen. Groote massa's laten zich gemakkelijk mobiliseeren door psychopaten die de gevoelens van hun individueel ressentiment op de door hen geleiden weten over te dragen. Zoo kan onze fragmentarisch over-generationaliseerde maatschappij een plotselinge omslag vertoonen naar wilde en onbeheerschte sociale bewegingen, waarin de maatschappelijke spanningen zich een uitweg zoeken. Bouman stelt de vraag, welke middelen ons ten dienste staan om dit gevaar op te heffen. Hij wijst op de noodzakelijkheid van redelijk overleg bij tegenover elkaar staande groepen en op de wenschelijkheid van deugdelijke voorlichting. Het is evenwel bekend, dat een beroep op het verstand of het redelijk inzicht in zijn effect niet mag worden overschat. Soms kunnen echter ongemotiveerde gevoelens van haat of verachting gecompenseerd worden door een gemeenschappelijk élan b.v. in een emotioneel nationaal saamhorigheidsgevoel. Het is beschamend te constateeren, dat een dergelijk élan gewoonlijk slechts in oorlogstijd wordt waargenomen.

Is het mogelijk onder de huidige maatschappelijke omstandigheden een samenvattend ideaal te vinden, even krachtig als de oorlog zelf? Kan het ideaal der sociale rechtvaardigheid daartoe dienen of moet alle heil verwacht worden van een herleving der christelijke moraal? Schrijver stelt deze vragen zonder ze te beantwoorden. Een derde weg om de sociale spanningen te doen verminderen, is het tegengaan van de massale opeenhooingen van menschen, die door sociaal-culturele omstandigheden aan geestelijke en morele nivelleering zijn prijsgegeven. Oordeelskracht en persoonlijk verantwoordelijkheidsgevoel gedijen slechts in kleiner groepsverband, waarin nog gemeenschapsgedachten leven.

In verband met het bovenstaande noemt Bouman als sociaal en cultureel hoopgevende tendenties van dezen tijd, de bereidwilligheid der kerken om geestelijk leiding te geven bij groepsvorming van velerlei aard, de toenemende belangstelling voor bedrijfssolidariteit, de opkomst van de

z.g. „wijkgedachte” in de steden (waarin stadswijken en buurten als organische eenheden tot hun recht komen) en ten slotte ook symptomen van sociale, cultureele herleving op het platteland, o.a. het werk van de volkshoogescholen.

Het door Bouman gekozen onderwerp kan wegens de veelzijdigheid van het object moeilijk in het kader van een inaugurale rede worden samengevat. Niettemin is hij er in geslaagd een van de belangrijkste sociologische vraagstukken van dezen tijd op treffende wijze aan de orde te stellen.

MEDEDEELING VAN HET NEDERLANDSCH INSTITUUT VAN ACCOUNTANTS

Leden van verdienste; Bestuurssamenstelling; Nieuwe leden

In de laatstgehouden Algemeene Vergadering van het Nederlandsch Instituut van Accountants zijn tot leden van verdienste dier vereeniging benoemd de heeren:

Prof. R. A. Dijker te Wassenaar;
H. R. Reder te Amsterdam.

Tot bestuursleden werden gekozen de heeren:

T. Keuzenkamp te 's-Gravenhage;
G. Hartog te Amsterdam;
K. C. Sluyter te Amsterdam.

De bestuurssamenstelling is voor 1947 als volgt:

J. Kraayenhof te Amsterdam, Voorzitter;
T. Keuzenkamp te 's-Gravenhage, Plaatsvervangend-voorzitter;
G. Hartog te Amsterdam, Secretaris;
A. Th. de Lange, ec. drs., Plaatsvervangend-secretaris;
K. C. Sluyter te Amsterdam, Penningmeester;
J. Paardekooper, ec. drs. te 's-Gravenhage, Bibliothecaris;
W. C. Koppenberg te Borne;
Mr. B. Moret, ec. drs. te Rotterdam;
A. Nierhoff te Amsterdam.

In bedoelde Algemeene Vergadering werden de volgende heeren tot lid benoemd:

J. G. Baak	Aerdenhout
S. C. Bakkenist, ec. drs.	Amsterdam
E. Beekman	Amsterdam
J. H. van der Burg	Amersfoort
A. M. Cats	Den Haag
E. Driessen	Amsterdam
J. Ferdinandusse	Den Haag
H. Fros	Amsterdam
A. C. J. de Jong	Den Haag
R. Jonker	Rotterdam
C. F. Kamer	Amsterdam
J. G. Klimbie	Haarlem
A. J. König	Amsterdam